

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Spomin na svetovno vojsko 1914—1915.

Neizbrisljivo zapisani so dogodki teh resnih dni globokoko v naša srca. Nezapobjiva je bol, ki jo je svetovna vojska prinesla brezštevilnim rodbinam, toda neugasljiva se bo izkazovala tudi pri poznejših rodovih hvaležnost in občudovanje naše armade, ki je zvesta cesarju in državi izvojevala slavne zmage proti premoči sovražnikov. Spomin na ta težki čas je nam samim vedno pred očmi. — Da se prenese viden spomin na naše otroke in poznejše rodove, je izdala avstrijska družba Rdečega križa umetno izdelan

Spominski list.

Ta list naj nam v ginljivih slikah predstavlja vsestransko pomožno delo „Avstrijskega Rdečega Križa“ med časom svetovne vojske na korist naših hrabrih vojakov, ki so za nas trpeli. Temu ljudomilemu delu naj služi dobiček iz prodaje spominskega lista. Rdeči križ potrebuje nujno novih virov dohodkov, ker je obile doneske, ki so mu dohajali od časa izbruha vojske od strani dobrosrčnih darovalcev, že porabil za oskrbo ranjenih in bolnih vojakov. Kder si torej nabavi „Spominski list svetovne vojske“, olepša ne-le svoje stanovanje, temveč pridobi tudi hvaležnost naših ranjenih vojakov, ki so nas obvarovali pred našim sovražnikom. „Spominski list“ Rdečega Križa naj torej ne manjka v nobeni avstrijski patriotski družini.

Pri dan na dan rastočih potrebščinah, je zvezno vodstvo Rdečega Križa primorano poiskati si novih sredstev, da se vedno manjšajočim fondom dovedejo novi dohodki. Naj se torej upelje v velikem obsegu organizirano nabiranje potom spominskih listov, ki naj bi se ne raztegalo samo po mestu in deželi, temveč tudi na vsako najmanjšo gorsko kočo.

Na podlagi tega dejanja bodo gotovo vsi prebivalci naše ljube domovine prav radi naročili spominski list na te resne in težke vojne čase, ker to tudi za najrevnejšega ne pomeni resne žrtve, temveč vsakemu pojedinemu je mogoče z majhnim darom preskrbeti si spomin za svoje vnuke in pravnuke na patriotsko mišljenje in doprinesitev žrtev, na to sloveče spričevalo sedanjega rodu. Med tem, ko se raznese dvojni namen te propagande po ljudskih oklicih, spisih in lepakih v vseh avstrijskih deželnih jeziki med ljudstvo, upamo z gotovostjo doseči, da se bo komaj našel kraj, v katerem bi ta spominski list pod steklom in okvirjem ne tvoril lep okrask v vseh stanovanjih.

„Spominski list“ avstrijske družbe Rdečega Križa izide v treh oblikah. Darovalci 50 K dobé največjo obliko; oni 10 K osmersko obliko; darovalci 2 K še manjšo obliko. Darovalci, kateri vplačajo večje svote, izberó si lahko tudi več komadov ene ali druge vrste po primeri darovanega zneska.

Avstrijska družba Rdečega Križa upa, da bo domoljubno ljudstvo tej poskušnji, pridobiti družbi nove dohodke, prišlo z vso darežljivostjo nasproti, ter tako akcija s spominskim listom dosegla velik gmetni uspeh. Kder torej gmetno podpira Rdeči Križ, udeležuje se patriotskega delovanja za državo in družino po edino pravem načelu, da so v vojski stoječi, za domovino se hrabro boreči bojovníki, v bolnicah trpeči ranjenci, ter domu prihajajoči bolniki, sinovi ljudstva, naši sinovi, bratje in sorodniki. Tem, ki se žrtvujejo za doma ostale ter branijo domačo zemljo, se ne zamore izkazati nikdar dovolj dobre oskrbe in ljubavnega dela. Vsled tega se prosí: Podpirajte z vsemi svojimi močmi „Avstrijski Rdeči Križ“ z živahno udeležbo pri nabiranju doneskov z nakupovanjem „Spominski lista“. Spominske liste razprodajalo bo vod-

stvo deželnega in gospejnega pomožnega društva za Kranjsko v Ljubljani, II. državna gimnazija I. nadstropje št. 51. Na deželi razpečavale jih bodo podružnice Rdečega Križa, katerim bo dalo vodstvo primerno število na razpolago.

RAZGLAS.

Cesarski ukaz z dne 21. junija 1915, drž. zak. št. 167, o zagotovitvi preskrbovanja z žitom in moko določa sledeče:

Zasega.

§ 1. Tuzemsko žito pridelka l. 1915., in sicer pšenica, pira, rž, napolica, ječmen, ajda, oves in koruza vsake vrste, je od časa, ko se loči od žitnega polja, zaseženo v prid državi.

Pravtako so zaloge starega žita omejenih vrst, kar jih je še 15. dne avgusta 1915 l., in zaloge iz starega žita dobjenih mlinskih izdelkov vsake vrste, kolikor te zaloge niso v posesti vojaške uprave ali vojnega prometnega zavoda za žito, s tem dnevom zasežene v prid državi.

Posesniki zaseženih reči so dolžni skrbeti, da se te reči ohranijo.

§ 2. Zasega ima učinek, da se zasežene reči (§ 1) ne smejo niti podelovati, porabljati, pokladati, niti prostovoljno ali prisilno prodati, ako niso v tem cesarskem ukazu ali s posebnimi predpisi ukrenjeni drugi zaukazi.

Pravna opravila, ki greše zoper to prepoved, so nična.

§ 3. Kljub zasegi smejo: 1. Podjetniki kmetijskih obratov: a) za preživljanje pripadnikov svojega gospodarstva (gospodinjstva), všteti tiste delavce in nameščence, ki jim gre prosta hrana, mlinski izdelki ali krušno žito za mezdo, porabljati zasežene reči v množini, določeni po uravnavi porabljanja; b) porabljati za setev potrebne množine žita, kojih naj-

višjo izmero določi oblastvo, in: c) pokladati oves in pri mlačvi odpadajoče, za mletje nesposobno žito v množini, ki se določi s posebnimi predpisi (§ 2); 2. mlini mleti žito, ki so jim ga izročili kmetijski samopreskrbljevalci, da ga semeljejo — (št. 1., lit. a).

§ 4. Obče zaukaze o porabljanju zaseženih reči ukrene minister za notranje stvari. Pri tem se poslužuje za opravilno izvrševanje vojnega prometnega zavoda za žito, čigar ustav je prilagoditi njegovim novim nalogam.

Porabljanje žita in mlinskih izdelkov (otrobov i. e. r.) za namene krmljenja uravna poljedelski minister v porazumu z udeleženi ministri.

§ 5. Za prevzemanje zaseženih reči je določen vojni prometni zavod za žito, ki se poslužuje za izvrševanje svojih nalog podružnic, ki se ustanove v kraljevinah in deželah.

Vojni prometni zavod za žito je dolžen kupovati žito, ki je sposobno za mletje in se mu ponudi v nakup.

Posesnik zaseženih reči je dolžen te reči, kolikor naj mu ne ostanejo po tem cesarskem ukazu ali po posebnih predpisih, izdanih na njegovi podstavi, prodati za določeno prevzemno ceno (§ 6) vojnemu prometnemu zavodu za žito ali prejemnikom njegovega ukazila.

Ceno je plačati v gotovini, kadar se odvzame blago. Ako se blago ne odvzame takoj, kadar se sklone kup, je treba ob sklepu kupa dati plačilo na račun do višine 50 odstotkov kupnine in ostanek plačati, kakor se dalje odjema blago.

Prisilne naredbe.

§ 24. Ako se posestnik brani prodati svoje zasežene zaloge žita ali mlinskih izdelkov vojnemu prometnemu zavodu za žito (§ 5) ali ako ni znana oseba ali bivališče tistega, ki ima pravico razpolagati z zalogo, naj oblastvo razsodi o dolžnosti

LISTEK.

Orgljice.

Slika iz vojaškega življenja. — Spisal F. Stenglin.

Zvečer v lazaretu. V posteljah ležé težko ranjeni vojaki. Gruče lahkoranjenih stojé ali pa sedé okrog. V sredi med njimi pa hodijo in pomagajo usmiljene sestre.

Čas obiskov je. Dve gospe, ena starejša in druga mlajša, ste prinesli darove za ranjence. Sin starejše se bori že iz početka vojske na jugu, mož mlajše pa vodi na severovzhodu kompanijo.

„Ali še česa potrebujete?“ vpraša mlajša gospa sestro strežnico.

Sestra premišljuje za trenutek.

„Nogavice so že skoraj pošlé, včeraj smo jih oddali sto parov...“

Lahen smehljaj obkroža njene ustnice. „In potem bi eden rad orgljice. Grozne bolečine je imel radi svoje zdrobljene noge, ki so mu jo včeraj odrezali. Hvaležen je bil za to, da so se nehale bolečine. „Sedaj si pa želim samo še orgljice“, je dejal danes zjutraj.

Mlajša gospa seže presenečena v svojo usnjeno torbico. Med žepnim robcem, denarnico, ključem za omaro, glavnikom in

zrcalom ležijo — orgljice. Kupila jih je za vsak slučaj danes, ker so se ji dopadle.

„Ali ni že prepozno za danes? Zvečer se mrzlica lahko poslabša —“

Sestra zmaje z glavo. Njeno lice pa je oblila rdečica — od veselja... Dva brata in njen oče so odšli v vojsko, eden bratov počiva ob Sanu v nekem grajskem parku v grobu s sto slovenskimi fanti... Šle so med gručo okrevajočih in čule so praviti enega od njih: „Tistega dne, to vam rečem, fantje, bi ne doživel rad še enkrat. Tri dni komaj da smo jedli, in potem med točo in ognjem od jutra do večera... Vse napravim rajši, samo tega dne — bi ne doživel rad še enkrat...“

Sestra je pristopila z obema gospema k neki postelji.

„Tu je neka gospa, ki bi rada zvedela, kako se počutite? —“

Ozki, blede obraz tam v blazinah zaživi.

„Oh — visoka gospa — kolika čast, da me obiščete!“ reče slab glas.

„Čujem, da Vam gre boljše?“ začne mlajša gospa.

„Da, danes mi je čisto dobro — —“

Dobil bom nogo iz gumija — — od neke zelo bogate, stare gospe — potem bom pa zopet čisto zdrav in bom lahko opravljal zopet službo, kaj ne?“

„Kaj pa ste?“

„Čuvaj pri železnici.“

Mlad človek je, še pri dvajsetih. Življenje je ležalo še pred njim, ko ga je poklical glas domovine.

„Čula sem, da si želite orgljice?“

Njegove oči so se široko odprle, drhte je iztegnil roke —

„Toda pameten biti, da ne dobite mrzlice —“

„Ne, ne!“

Mlajša gospa vzame orgljice iz torbice in mu jih da. Ranjenec jih vzame in pogladi, v njegovih očeh se leskečejo solze. Potem pripoveduje:

„Moji tovariši na levo in desno so popadali, ravno ko sem igral na svoje orgljice: „Oj ti slovenski fantje bodo pokopali me... V strelskem jarku... Pa je priletela granata in — jih razbila, in meni je zdrobila nogo, in izgubil sem zavest. In tako sem izgubil svoje orgljice — —“

Zopet je pogladil orgljice.

„No, pa zaigrajte vendar eno na-nje!“ reče mlajša gospa.

Nekam obupno se je ozrl naokrog.

„Smem — oj ta soldaški boben?“

Pritrdile so.

Pa je položil orgljice na ustnice in začel tiho igrati pesem o vojaškem bobnu... „Oj, ta mi bo zazvonil, kadar jaz umrl bom.“ — Ista pesem, ki jo je igral, ko so padali kraj njega v strelskem jarku prijatelji, ki je delil z njimi mesece in mesece vse težave vojske — —. Kakor zadnji pozdrav je bilo mrtvecem... —

Gospe so poslušale nekaj časa, potem so se ozrle naokrog, šle počasi dalje — niso hotele motiti mladega človeka... „Oj ta soldaška sablja, ta bo meni svetla luč, kadar jaz umrl bom...!“

Poleg mlad vojak, čigar življenska moč se zdi, kakor bi bila ugasnena. Z zaprtimi očmi, težko sopeč leži na svoji postelji. Danes so mu pobrali iz ledij par granatnih koščkov. Pa tiči še par koščkov v pljučih. Odložiti so morali drugo operacijo, preslab je bil.

Sestra mu popravi blazino, zdravnik stoji poleg, na drugi strani sedi mlad fant, glavo uprto v dlani, in gleda nepremično v izžrpano telo, v shujšano, brezkrvno lice... Gotovo si je dajal pogum in sveto voljo, bojevati se nekoč, če bo treba —

Mlajša gospa stoji ob vznožju postelje. Pa jo zadene pogled ranjenca. Smehlja se in iztegne trudno desnico po jabolku, ki

oddati zaloge in, ako je treba, odredi, da se prisilno odvzamejo.

Razsodba ima moč zoper vsakega, ki mu gredo pravice do zalog.

§ 25. Ako se zaloge siloma odvzamejo, je odbiti 10 odstotkov cene (§ 6).

Ako posestnik ali njegovo bivališče ni znano ali ako naj služi cena za to, da se poravnajo zahteve tretjih oseb iz stvarnih pravic, je ceno položiti na sodišču.

Kazenska določila.

§ 32. 1. Kdor nalašč zataji oblastvu v njegovi posesti ali v njegovi hrabi nahajajoče se zaloge žita ali mlinskih izdelkov; 2. kdor poškoduje, uniči, spravi v stran ali nepravilno podela, poklada ali proda zasežene zaloge žita ali mlinskih izdelkov; 3. kdor za semenje pridobljeno žito odtegne tej porabi, tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od enega tedna do šest mesecev. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvatisoč kron. 4. Kdor se zakrivi navedenih dejanj na zalogah, kojih vrednost presega petsto kron, se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od enega mesca do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajset tisoč kron.

§ 33. 1. Kdor ne poda v določenem roku podatkov, ki se zahtevajo od njega ob popisovanju zalog, kdor se brani odgovarjati na vprašanja, ki se mu stavijo, ali odgovarja nanja nepravilno; 2. kdor zabrani osebam, ki imajo naročilo oblastva, vstop v svoje obratne prostore, prostore za zaloge ali druge prostore, vpogled v svoje gospodarske in opravilne zapiske ali se brani dati pojasnila ali da nepravilna pojasnila, tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od treh dni do treh mesecev ali z denarno kaznijo od dvajset kron do dvetisoč kron.

Sodišče lahko izda v teh kazenskih primerih kazenske odredbe (§ 460 k. p. 4.), ako spozna, da je odrediti k večjemu en teden zavora ali sto kron denarne kazni.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo,
dne 14. julija 1915.

Gospodarstvo.

Ne pretiravajte cen!

V predzadnjem listu sem svaril naše prodajalce pred pretiravanjem cen, ker je vsak, kdor cene pretirava, kazniv. Vsak prodajalec namreč, ki zahteva očitno previsoke cene in ki na ta način izrablja

ga drži gospa v roki. Sklone se in mu ga položi na odejo. Ranjenec seže po njem, njegove oči se svetijo, lica so mrzlično rdeča —

„Hvala — rad bi — imel šopek rož na moji postelji — prosim — in zastavo, slovensko — — — Jaz — jaz grem na Laško — k mojemu polku —.“

Drug mlad mož stoji zraven.

„Jaz tudi!“ reče drzno.

Sestra zmaje, ne da bi opazil, smehljaje z glavo. Ima srčni pogrešek in se ne bo v tej vojski nič več boril.

Gori v kotu vzdihuje neki mož v svoje blazine. Ljubka sestra mu počasi izpira njegovo hrbtno rano. Tolaži ga, pripoveduje mu povesti in dogodbe —

Gospe obideta vse. Nekemu okrevajočemu, ki nosi roko na obvezi, ponudi starejša cigare.

„Hvala lepa“, reče, trudeč se, biti uslužen in dostojen, „ne kadim cigar, samo cigarete; toda moj prijatelj tam-le, dolgi z brado, bo pa kar neumen — — — Dajte jih njemu, če smem prositi.“

Mlajša gospa vzame škatljo s cigaretami iz torbice.

„Tu imam še dvajset cigaret — — — hočete?“

stisko kupujočega občinstva, se lahko kazenskim potom zasleduje.

Za presojo pretiravanja ni danes nič več tržna cena merodajna, ampak pridelovalna cena. Tudi svoj čas nastavljenе maksimalne cene ne veljajo. Kdor skuša pri današnjih pridelovalnih cenah več dobička imeti kakor prej v mirnem času, je kazniv. Tako govori cesarska naredba z dne 1. avgusta 1914. Med prejšnjo ceno v mirnem času in med sedanjostjo v vojnem času je lahko razlika, ampak le v toliko, za kolikor so narastli pridelovalni stroški v zadnjem času. Vsaka druga dobičkarija je izključena!

To naj si dobro zapomnijo vsi naši pridelovalci in prodajalci! To naj si dobro zapomnijo pa tudi vsi prekupci in trgovci, ki so prav tako podvrženi določilom cesarske naredbe o pretiravanju cen, kakor pridelovalci.

Do danes se je glede na pretiravanje cen že mnogo grešilo, po največ od strani zapeljivih špekulantov in prekupcev! Le zasledujmo malo, zakaj je cena živine tako narastla in zakaj je žitna cena tako poskočila, pa pridemo do zaključka, da nima tega naš mali kmet na vesti. Kriva je tega velekupčija, in vsi tisti, ki so ž njo v zvezi. Kriva je temu trgovska špekulacija, ki izkorišča trenutni položaj v svoje dobičkonosne namene.

Le pogledjmo tudi zadnji slučaj pretiravanja cen pri našem vinu! Kakor blisk se je raznesla zadnji teden visoka vinska cena po vsem Dolenjskem. Kdo pa je tega kriv, da je cena vina v dobrih treh dneh poskočila od 50 h na 60, 70, 80 h pri litru in še dražje? Celó na 1 K, kakor se govori tu in tam! Kdo je povzročil to navijanje cen od danes do jutri tako, da je rastle cena od danes do jutri po 10 kron in več pri hektolitrju?

Te pretirane cene so se po kupcih raznesle, po špekulantih, ki so se hoteli založiti z zadnjimi množinami vina, ki se nahajajo še na Dolenjskem, da iztisnejo na ta način kar se da še dobička za svoj žep. Ako se je polakomnil naš prodajalec takih cen, je umevno, saj se ga je naravnost zapeljalo do teh pretiranih cen po visokih ponudbah od strani kupcev!

In kakor v velikem pri vinski kupčiji in pri drugih kupčijah, tako se dela tudi v malem pri kupčijah z živili, kakor vidimo to n. pr. na novomeškem trgu ob pondeljkih, kjer se nekatera živila tudi čez mero plačujejo. Krive so temu razne kupovalke same. Ena ponudi višjo ceno kakor druga in vzame če treba

Priklonil se je, pa ni rekel: „Prosim dajte!“ temveč:

„Sedemnajst nas je, na vsakega bo prišla ena, in druge tri dajte tistemu rezervistu tam-le; oče je.“

Cigarete se bile razdeljene.

„Boste še šli v vojsko?“ vpraša mlajša gospa vljudnega, mladega moža — preje je bil sotrudnik pri nekem trgovskem podjetju —, in on odgovori resno:

„Pojutrašnjem gremo... Žal mi je, da ne najdem več svojega stotnika. To je bila duša, hraber mož. Dasi je bil ranjen, ni maral pri jurišu zapustiti svoje kompanije. Pa je dobil smrtno rano... Bil sem pri njem. In rekel je: „Rad umrem...“ To je bil mož! Jaz pa tudi pravim: da rad umrem. Pojutrajšnjem gremo na Laško.“

Gospe so se poslovile. Ob izhodu so srečale župnika.

„Veseli me, videti vas“, je dejal. „Danes moram še obhajati nekega bolnika. Stal sem že ob devetih grobovih danes, in sedaj še ta težka služba. Podajte mi roko — tako! Zdi se mi, da imam sedaj več moči. Bog nas varuj vse!“

Šel je. Obe gospe sta poslušnili. Čuli so se še vedno glasovi orgljic, ki jih je spremljalo petje ranjencev. — —

iz rok jajca, piščeta itd. Katera lažje plača, ta več obljubi in vzame, časih kar s silo. Ali ni tako draženje od strani kupca zapeljivo za prodajalca, kaznjivo pa prav za prav za kupca?

Da se ne bo delala krivica zaradi pretiravanja cen, ni prijemati le prodajalca, ampak je česče zasledovati tudi kupca in prekupca, ki plačujeta preko vseh določil potrebna živila po previsokih cenah, da jih spravljata še z večjim dobičkom naprej v kupčijo.

Na vsak način je pa tudi potreba, da se nastavlja za različna najpotrebnejša živila primerne cene, ki odgovarjajo sedanjim pridelovalnim stroškom, in da se pazi z vso strogostjo na to, da se te cene poljubno ne zvišujejo.

Rohrman.

Gospodarske drobtine.

Prevzemne cene za žito. Kakor izvem iz ministrske naredbe z dne 12. jun. t. l., se bo žito po sledečih cenah kupovalo in plačevalo od strani vojno-žitno-prometnega zavoda in sicer: 100 kg pšenice po 34 K, 100 kg rži po 28 K, 100 kg ječmena po 26 do 28 K in 100 kg ovsa po 26 K. Tako je cena na splošno določena. Če se pa vzame pšenica v času pred 16. septembrom, se bo pa še nekaj več plačevalo za njo in sicer se bodo cene izboljšale za pšenico pri nakupih do 31. julija za 4 K, pri nakupih od 1. do 15. avgusta za 3 K, pri nakupih v času od 16. do 31. avgusta za 2 K in pri nakupih od 1. do 15. septembra 1 K, tako, da bo znašala kupna cena ob navedenih rokih po vrsti najprej 38 K, potem 37 K, 36, 35 kron in od 16. septembra naprej 34 K. Višja cena se je za prvi čas nakupa zato nastavila, da se s tem gospodarji spodbujajo k hitrejši mlatvi. Tudi pri rži so za prvi čas nastavljenе višje cene in sicer se ima plačevati rž do 31. jul. za 2 K dražje in od 1. do 15. avgusta za 1 K dražje, tedaj po 30 K in 29 K in od 16. avgusta naprej po 28 K. Pri ceni ječmena ni nobenega poviška. Pivovarski ječmen se plačuje po 28 K, navadni ječmen po 26 K. Pač pa je pri ovsu do 30. septembra nekaj višja cena in sicer za 1 K. Ta povišek cene velja za vse tisto žito, ki se je v zgoraj navedenih rokih in na zahtevo osobja vojno-žitno-prometnega zavoda oddalo na kraj železnične postaje ali na kraj dotičnega mlina ali žitnice (žitne shrambe). Dotično mesto, kamor se je žito oddalo, mora dati v ta namen posebno potrdilo. Žito mora biti dobro očiščeno. Vse te cene veljajo na mestu oddaje. — Kakor vidimo, se držé nove cene v sredi med prejšnjimi pred vojno in med dosedaj najvišjimi in se ozirajo tedaj tudi na sedaj povišane pridelovalne cene.

Prevzemne cene za moko še niso določene in se bodo pozneje objavile. Treba je še nekaj poizvedovanj, zlasti tudi zaradi žita, ki se ima dobiti iz Ogrskega. Toliko se pa že danes lahko pove v pomirjenje prebivalstva, da bodo nove cene precej nižje, da bodo tudi pri nadrobni prodaji primerne in da se ne bodo smele zvišati, kakor se je to v zadnjem času godilo, ker se bo proti krivcem z vso strogostjo postopalo. Tudi bo prišla v kupčijo zopet čista moka, nemešana, tedaj od vsake žitne vrste posebej.

Napredek mlekarnstva na Grmu. Na kmetijski šoli na Grmu se je namolzlo l. 1908 skupaj 11.032 litrov mleka. Posnelo se ga je v tem letu 1710 litrov in zasirilo 88 litrov. L. 1913 se je namolzlo 31.448 litrov mleka; posnelo 7952 litrov in zasirilo 2286 litrov. Napravilo se je v tem letu 312 kg surovega masla in 235 kg sira. L. 1914 se je pričelo meseca marca z nakupovanjem mleka v Prečni. Dobilo se ga je tam okroglo 50.000 litrov. Skupna množina mleka je znašala v pretečenem

letu 81.435 litrov. Posnelo se ga je 30.769 litrov in dobilo 1231 kg masla; zasirilo pa 10.928 litrov in izdelalo 1015 kg sira in sicer limburškega sira, katerega se je prodalo največ znani tvrdki Wild na Dunaju. Samo po sebi se razume, da se je povzdignilo tudi število in vrednost živine, ki je znašala konci l. 1908 okroglo 7390 K, konci l. 1913, tedaj pred vojno, pa 13.900 K.

Razglas o oddaji plemenskih prasičev. C. kr. kmetijska družba kranjska oddaja s pomočjo državne podpore in s pomočjo deželne podpore dogovorno z deželnim odborom kranjskim žlahtne plemenske prasiče, večinoma z dolgimi, visečimi ušesi, po nižani nakupni ceni iz deželnih prasičerejskih zavodov, oziroma postaj, pod nastopnimi pogoji: 1. Sedaj so na razpolaganje in se zato oddajajo plemenski prasiči večinoma čez pol leta stari. 2. Znižane cene plemenskim prasičem so 2 kroni 40 h za kilogram žive teže in so torej nižje kakor tržne cene. Plemenski prasiči so seveda veliko dražji in se plača razlika med gojenjo in nakupno ceno iz deželne, oziroma državne podpore. 3. Oddajajo se ali sami mrjasci, ali mrjasec s svinjico, ali pa tudi same svinjice, če je v bližini kak družben mrjasec. 4. Kdor prasiče prevzame, se mora pismeno zavezati: a) da jih bo imel za pleme najmanj dve leti; b) da bo naznanil kmetijski družbi, kadar jih bo nehal imeti za pleme; c) da bo pripuščal mrjasca tudi k svinjam drugih gospodarjev. Došle prošnje bo odbor reševal vedno takoj, kakor hitro bodo naprošene živali na razpolago. — Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vojska z Rusi.

Berlin, 14. julija. „Vossische Ztg.“ poroča iz Chiassa: Zastopnik „Voss. Ztg.“ se je razgovarjal v Chiassu z nekim zelo znanim ruskim veleindustrijcem, ki je izjavil: Revolucije v Rusiji ne bo, pač pa izvedejo velike liberalne preosnove. Sodijo, da Rusija z Nemčijo najbrže ne bo sklenila posebnega miru, pač pa izjavila svojim sedanjim zaveznikom, da je nadaljevanje vojske brez cilja. Moramo pričeti z mirovnimi pogajanjmi. Rusi so pravi junaki, a brez orožja. Jasno je, da se morata po vojski približati Nemčija in Rusija. Rusom je bolj kot kdaj na tem ležeče, da delajo skupno z nemško industrijo. Vsekakor se zdaj gradi že železnica iz Arhangelskega.

Domače in tuje novice.

Nadvojvodo prestolonaslednika Karl Franc Jožefa je imenoval cesar za generalnega majorja in konteradmirala.

Tretji romarski shod v Soteski bo letos precej prihodnjo nedeljo, to je na praznik sv. Jakoba.

Poroka. V Ptujju se je poročil c. in kr. rez. poročnik 17. pešpolka in uradnik poštne hranilnice na Dunaju Jože Potokar z gospico Albino Archovo, učiteljico trgovske šole na Dunaju.

Imenovanja vojaška. Za majorje: Josip Kregar 87. pp.; Ivan Gross 7. pp. Za stotnike: Arko Adolf, 27. pp.; Vračko Gustav 93. pp.; Stine Robert 7. pp.; Bayer Hugon 47. pp.; Ivan Šivic 87. pp.; Orel Rudolf 87. pp. — Za nadporočnike: Begovič Pavel 87. pp.; Kos Josip 7. lovski bat.; Jazbec Martin 97. pp.; Mirkovič Karol 27. pp.; Kopriva Rihard 47. pp.; Čosič Jos., 97. pp.; Suhadolnik Ivan 96. pp.; Jaške Jos. 97. pp.; Cilzel Gustav 20. lov. bat.; Pišek Fran, železn. p.; Koprivnik Adalbert 87. pp.; dr. Sušnik Tomaž 2. bos.-herc. p.; dr. Kordin Gustav 87. pp.; Eržen Valentin 2. bos.-herc. p.; Pilh Ivan 7. pp.; Juhant Štefan 1. bos.-herc. p.; dr. Rakovec Feliks 4. pp. tirol. c. lovcev; Deršič Ivan 87. pp.; Pučnik Adalbert 87. pp.; dr. Milan Šubic. — Za poročnike: Fišer Fran 7. pp.; Peternel Karol 3. bos.-herc. p.; Belz Božidar

in Žurek Alojzij, oba železn. p.; Gril Josip 87. pp.; Lenarčič Ivan 2. bos.-herc. p.; Jarec Ivan 2. bos.-herc. p.; Dobovišek Rud. 87. pp.; Šinkovec Bogomir 4. bos.-herc. p.; Wohinc Ivan 4. bos.-herc. p.; Lavrič Jos. in Stanonik Ivan, oba 2. bos.-herc. p.; Fux Karol 87. pp.; Roglič Stanko 2. b.-herc. p.; Pih Alojzij in Orel Stanko, oba 47. pp.; Pogorelec Karol 2. bos.-herc. p.; Cipin Anton 47. pp.; Gričar Štefan 47. pp.; Šilih Jos. 47. pp.; Lončar Rihard 27. pp.; Baraga Evgen 47. pp.; Vrhovec Božidar 27. pp.; Krajcar Ivan 87. pp.; Geč Fran 7. pp.; Ploier Evgen 7. pp.; Treiber Fran, Tomažič Albin in Kun Ludvik 47. pp.

Posredovalnica za goriške begunce brez razlike narodnosti v Rudolfovem se je sestavila tako-le: Mil. gospod proštr. dr. Seb. Elbert, predsednik. — G. sod. svet. v p. Josip Kovač, namestnik. — Gospod okr. sod. dr. I. Trivisan, tajnik in blagajnik. — G. dež. poslanec in župan Gorup v Kanalu, odbornik. — Gospod višji oficijal Martin Nefat, namestnik. — Kaj več v prihodnji številki.

Pokopali smo včeraj občežnanega g. Viljema Bernarda, hišnega posestnika in dimnikarskega mojstra v Rudolfovem, ki je 20. julija umrl, 66 let star. — Naj počiva v miru!

Odlikovani: Najvišjo pohvalo: Ivan Domicelj, poroč. 4. b.-herc. p. Ivan Grabnar, poročnik 17. pp. — Srebrni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje: rač. podčastnik 87. pp., Josip Kreml, narednik 17. pp., Pavel Stele in račun. podčastnik 17. pp. Josip Medič.

Izmed Dolenjcev so pri 27. dombr. pp. padli meseca maja in junija nastopni: Adamič Matej, občina Kopolje; Gros Anton, Leskovec pri Litiji; Hribar Ivan, Sv. Križ pri Kostanjevici; Knafelc Anton, Birčna vas, obč. Šmihel-Stopiče; Kralj Alojzij, Polšnik pri Litiji; Kuhar Josip, Kostanjevica; Kuntarič Josip, Sv. Križ pri Kostanjevici; Luznar Miha, Cerklje pri Krškem; Murn Josip, Ajdovec pri Žužemberku; Strel Ivan, Dobrepolje; Tomšič Josip, Velike Lašče; Vodeničar Josip, Kostanjevica; Zadel Franc, Leskovec pri Litiji; Žibert Ivan, Bučka. — Na severnem bojišču je bil ranjen kadet Alfonz Završnik, učitelj v Ribnici; zdravi se v Kolomeji.

Svarilo. Skoro vsako leto nastanejo ob času žetve požari, katere povzročijo otroci, ki ostanejo med tem, ko so stariši na polju, sami doma. V sedanjih razmerah se lahko vsak ogenj usodepolno razširi, ker so skoro vsi močni in porabni možje in mladeniči v vojaški službi, vse druge osebe, razven starčkov in malih otrok, so pa zaposlene pri delu na polju in torej povsod manjka moči, da bi se nastali ogenj takoj zadušil. Poleg tega manjka mnogokrat tudi konj, s katerimi bi bilo mogoče od drugod pripeljati ognjegasne brzige. Da se prepreči velika nesreča je toraj treba: 1.) Užgalice pred otroci skrbno shranjevati; 2.) v vsakem kraju skrbeti za primerno nadzorstvo nad otroci med odsotnostjo starišev na polju; 3.) v vsakem kraju imeti po možnosti pripravljeno vodo in gasilno orodje; 4.) skrbeti za potrebne straže proti požarom tudi podnevi med odsotnostjo prebivalstva. Občine in vse prebivalstvo se pozivljajo v tem smislu nemudoma urediti v svojo lastno korist imenovane varnostne odredbe.

Iz ruskega ujetništva se je oglašil po devetih mesecih topničar Jožef Erčulj iz Malega Mlačvega pri Grosupljem. Ko je bil vzet Przemysl, so ga Rusi odpeljali v daljni Turkestan. Svoji ženi Neži, ki biva zdaj v Mengšu, piše, da je živ in zdrav in da se mu dobro godi. Njegovo bivališče je Taškend, Selenije Trojickoje. Nova tolažba in upanje vsem, ki že mesece in mesece niso dobili nikakega sporočila o svojih dragih! — Oglasil se je Anton Juha, posestnik, obč. odbornik in cerkveni ključar v Studencu na Igu. Kraja sedanjega bivališča ni naznanil. Bil je v Przemyslu

od avgusta 1914. Od njega ni bilo glasu več mesecev. Kako so bili domači veseli, ko pride očetova dopisnica, ker so menili, da je morda že mrtev. Bog daj srečno vrnitev! — Franc Cimermančič, posestnikov sin iz Potovrha št. 24., ki je svojim starišem že naznanil svoje ujetništvo, jim d. 12. junija zopet poroča, da sta z njim ujeta tudi Košele iz Suhodola in z Učjakom iz Stare vasi v guberniji Simbirsk. — Oglasil se je svojem v Hrvatskem Brodu pri Raki Franc Kirar; kraj njegovega bivališča ni čitljiv. — Alojzij Pršina, obč. Prečna, 17. pp. ujet dne 16. avg. 1914, ranjen v nogo, se nahaja sedaj v mestu Barnaul gub. Tomsk Sibirija. — Franc Janko posestnik in mlinar Gorenje Sušice, obč. Toplice je z dne 24. aprila naznanil svoji ženi, da se nahaja od 22. marca v ruskem ujetništvu. Bil je pri posadki v Premyslu, od koder so se vozili uprav en mesec dni do Merw-a v Turkestan ali Transkaspijo v srednji Aziji. Omenja, da je zdrav in da se mu ne godi ravno preslabo. Tam je več Slovencev, imenuje pa le Vincenca Hrovat-a menda z Vršnih sel doma. Dozdaj je dobila žena že pet dopisnic.

Iz srbskega ujetništva je po dolgih šestih mesecih zopet pisal dne 13. junija svoji ženi v Drganja sela „vojničku dopisnu kartu“ Jože Avsenik, ki se zdaj nahaja v mestu Preševo, severno od Skoplja. Dopisnica je šla skozi trojno cenzuro.

Na Malti sta v angleškem ujetništvu Jožef Kosec in Franc Zajec iz Medvod. Prej sta delala v papirnici v Aleksandriji.

Najnovejša poročila

Dunaj, 19. julija. Uradno se mej drugim poroča tudi sledeče:

Na morju. Včeraj zjutraj se je pojavilo pred Cavtatom in pred Gružem skupno osem italijanskih križark in dvanajst torpedovk, ki so otvorile ogenj na kolodvor v Gružu, na nekaterih kraje in proti višini pri Cavtatu. Izstrelile so skupno do 1000 streliv. Nekaj zasebnih poslopij je bilo lahko poškodovanih. Cloveških izgub ni za obžalovati. Tudi ranjencev ni bilo. Ob 5. uri 45 minut zjutraj je bila, kakor se je že poročalo torpedirana križarka „Giuseppe Garibaldi“, nakar je italijansko brodovje najhitreje zapustilo naše obrežno vodovje.

Dunaj, 20. julija. Uradno se poroča: Bitka na Goriškem traja dalje. Italijanski napadi, ki se zdaj z veliko ljutostjo izvajajo tudi proti goriškemu mostišču, tekem večerajšnjega dne in ponoči na danes zopet niso imeli nobenega uspeha. Po močnem do opoldne trajajočem obstreljevanju mostišča po sovražni artiljeriji je pričela italijanska 11. pehotna divizija s pijanimi četami z napadom proti odseku Podgora. Sovražnik je vdrl mestoma v naša kritja, a je bil zopet vržen ven. Po zopetni pripravi z artiljerijo je sledil ob 4. uri popoldne drugi napad, ki je bil istotako ob 8. uri zvečer odbit.

Za rob Doberdobske visoke planote se bije boj ljuto naprej. Včeraj popoldne je odbila hrabra ogrska deželna bramba močan napad na svoje postojanke pri Zdravščini. Tudi nadaljni trije napadi v množicah Italijanov so se tu zlomili. Ravno tako so se izjalovili vsi proti jugozahodnem robu planote pri krajih Pollazzo, Sredipolje (Redipuglia) in pri Vermeljani izvedeni sunki kakor tudi neki napad na hrib Kosič (severno od Tržiča). Sovražnik, ki je bežal v svoja kritja nazaj, je imel povsod težke izgube.

Artiljerijski boji ob srednji Soči, v ozemlju Krna in ob koroški meji trajajo dalje. V prostoru južno od Krna sta bila odbita dva ljuta napada alincev. V že omenjenih bojih v pokrajini Krenzberg so izgubili Italijani nad 2000 mrtvih in približno dvakrat toliko ranjencev. Tem izgubam nasproti znaša naša skupna izguba tam 42 mož. Postojanko južno od Schluderbacha so priborile naše čete zopet nazaj. Ponovljen napad slabjših italijanskih sil na Col di Lana se je izjalovil kakor vsi prejšnji.

Dunaj, 21. julija. Uradno se poroča: Na Goriškem so Italijani tudi včeraj nadaljevali svoj splošen napad. Ob robu Doberdobske planote in pri goriškem mostišču je divjala bitka cel dan. Zvečer se je posrečilo sovražniku, da je vzel goro Sv. Mihaela (vzhodno od Zdravščine). Danes

zjutraj je osvojil generalni major Boog z dozdam zadrževanimi silami ta vrh nazaj. Južnovzhodno od Zdravščine se drže naše čete z največjo vztrajnostjo. Napad na krilo od razvalin vzhodno od Zagraja je vrgel končno Italijane tudi tam nazaj. Bežali so z velikimi izgubami v krite prostore. Ker so obdržale naše čete tudi ves južnozahodni rob visoke planote v svojih rokah in ker so krvavo odbile vse sovražne napade na goriško mostišče, s strašnimi žrtvami plačani naporu Italijanov zopet niso imeli nikakega uspeha. Na ostali primorski bojni črti je bilo primeroma mirno. Ob koroški meji se ni nič bistvenega zgodilo.

Vzhodno od Schuderbacha so napadli trije sovražni bataljoni Monte Piano. Bili so odbiti, bežali so nazaj in so izgubili dve tretjini svojih ljudi.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Razvedrilo.

Časovno. Gospa svoji kuharici: „Kaj si pa vendar vse dala svojemu ženinu za južino?“

Kuharica: „Milostljiva, nič družega kakor: malo piške, nekaj pečenke, šunke in pa vina; — — kruha si je pa prinesel seboj.“

Vojno pismo. „Ljubi stariši! Ne žalujte! Kajti svetovna vojska je v marsičem zelo koristna. Najprvo sem bil na Francoskem in sem se naučil francoščine; potem sem moral v Belgijo, kjer sem se privadil angleščine; nato sem prišel na Rusko in govorim že tudi rusčino, sedaj pa pojdem v Italijo — — — Z Bogom, predobri stariši! Če pridem domov, postanem učitelj jezikov. Vaš Janez.“

Opravičenje. Letoviščnik: „Vaše surovo maslo pa vsak dan diši po milu; zakaj nimate bolj snažno?“

Oštirka: „Ni mogoče; saj ne pride nihče drug zraven, kakor dekla Liza; ona pa sploh nikoli ne vzame mila v roke!“

Pri vojaškem izbiranju. Zdravnik: „Ste oženjeni?“

50letni črnovojnik: Da, da, že cló tretjič!“

Zdravnik: „Tauglich!“ — Takšne junake rabimo!“

Raznotero.

Razni listi poročajo: Severoameriški dobičkaželjni tovarnarji orožja in streliva pošiljajo zadnji čas pod tiho zaščito svoje vlade velike množine orožja in streliva našim sovražnikom: Franciji, Angliji, Rusiji in Italiji. Nemčija je že pred časom na prijazni način opozorila vlado Severne Amerike, da pošiljanje takih predmetov našim sovražnikom ne odgovarja proglašeni nepristranosti Združenih držav Severne Amerike. Ker še Amerikanci kljub temu opominu dan za dnevom pošiljajo svoje strelivo in orožje v Evropo in s tem ojačujejo naše sovražnike, je dne 14. julija naš zunanji minister izročil poslaniku Združenih držav na Dunaju spomenico, v kateri naša vlada prijateljsko opozarja Severno Ameriko, da početje ameriških tovarnarjev ne odgovarja obljubljeni nepristranosti Severne Amerike in naj potrebno ukrene, da se nepristranost ne bo več kršila.

Rumunija nakupuje letala. Berlin. „Tägliche Rundschau“ poroča iz Kodanja: Rumunska vlada je kupila v Italiji 30 letal, ki so došla čez Solun v Bukarešt.

Dopisi.

Iz Kandije. — Preminul je naš občešpovani g. Ivan Kušljan. Dne 21. t. m. je za zmiraj zaprl svoje oči v starosti 75 let. Rojen je bil v Cerknici na Notranjskem in se je bavil v mlajših letih s podobarstvom. Leta 1866 se je udeležil bitke pri Kustoci kot četovodja 17. pešpolka. O tej bitki je pokojnik kaj rad pripovedoval in nam je posebno letošnje vojno leto izraževal svoje vroče želje, češ, ko bi bil še mlajši, takoj bi šel nad Laha. Že 28 let je bil gospodar znane Pelkotove

hiše, kamor se je bil priženil. Zadnjih 14 let je bil tudi odbornik in svetovalec velike občine Šmihel-Stopiče, ki je izpolnjeval vsikdar radovoljno in vestno svojo dolžnost, nazadnje kot obč. blagajnik. Bridko bomo pogrešali v vsakem oziru moža nesebičnega in kremenitega značaja, ki je posvetil svoje marljivo delovanje v obč. blagor cele občine. — Ravnotako vesten je bil pokojnik kot vstrajni član unif. meščanske garde ves čas svojega bivanja v Kandiji. Videli smo ob vsaki priliki narednika Kušljana kot starega vojaka.

Rajni Kušljan je bil pa tudi dober in moder gospodar. Kot gostilničar je bil popolnoma na svojem mestu in radi so ga obiskovali razni ljudje, katere je znal prijetno kratkočasiti ter je dajal večkrat dobre nasvete temu ali omemu v raznih slučajih. — Nenadomestljiv nam je tedaj ranjci Ivan in zato ga bomo ohranili v najboljšem in hvaležnem spominu. Želimo mu od srca, da mu Bog podeli rajski mir in pokoj.

Njegova smrt je bila vkljub daljšemu bolehanju lahka in prav tu se je uresničil pregovor: kakoršno življenje, takšna smrt. Zapustil je poleg žene hčer, soprogo mesarja in gostilničarja g. Mežnaršiča in sina Toneta, ki se nahaja sedaj pri vojakihi, o katerem smemo upati, da bo vreden naslednik očetov. — Vsej družini naše sožalje!

S Trebelnega se poroča, da so imeli lepo slavnost v nedeljo 11. julija. Bila je nova sv. maša, ki jo je daroval č. gospod Andrej Gabrovšek. Da je tu opravil svojo prvo daritev, je vsaj deloma povzročil vojni metež. Gospod novomašnik ni tu domačin, nego je že kot dijak in bogoslovec zahajal k ondotnemu župniku, svojemu strijcu in poslancu č. g. Janezu Hladniku. Bogoslovje je študiral v centralnem semenišču v Gorici. Tik pred izbruhom vojske z Italijani je 21. maja pribežal na Trebelno. Ker pa spada med duhovstvo tržaške škofije, podal se je koncem junija v Trst, ker je bil po svojem vladiki monsignoru dr. Karlinu dne 29. junija posvečen v mašnika. Vrnivši se k svojemu očetovskemu prijatelju na Trebelno je ondi primiciral v radost g. župnika in faranov. Dne 1. avgusta nastopi kapelansko službo v Hrušiči v Istri, kjer bo deloval med ondotnimi Slovenci in sosedji Hrvati. — Bog blagoslovi njegovo delovanje.

Iz Skaručine pri Ljubljani. — Letina bo tukaj, kakor se kaže, prav dobra. Sena se je nakosilo veliko in se je lahko zgodaj spravilo pod streho. Žetev je že dokončana. Rž in pšenica sta lepi in bo več kot lansko leto. Ječmen se je pa malo pokvaril zaradi prevelike vročine. Krompir, fižol, koruza, proso in drugo kaže krasno in bo vsega dosti. Novi krompir, fižol in kumare že pridno jemo. Tudi sadje je precej polno. Sploh se nam obeta vsestransko prav zadovoljna jesenska žetev. Pomanjkanja ljudje do sedaj niso trpeli. So pa tudi ljudje tukaj hvalevredno skromni, ki živijo v normalnem času zelo zmerno, kaj še-le v sedanjem vojnem času, ko je treba pomagati z živili našim vrlim vojakom, ki se vojskujejo za vero, dom in cesarja. Četudi je naših mož in fantov prav malo doma, pa se vendar vse stori in opravi v pravem času, ker žene in dekleta delajo, da je veselje. Dobro se namreč zavedajo, da s svojo pomnoženo pridnostjo pri poljedelskih in gospodarskih opravilih ne samo vrlo nadomeščajo moške moči, ampak veliko pripomorejo, da dosežemo z Božjo pomočjo čimprejše tolikanj potrebni mir in nad vse častno zmago. — V naši romarski cerkvi snaži in prenovlja že delj časa oltarje, prižnico in križev pot podobar Horvat. Kakor kaže, bo delo zares lepo izpadlo in bo naša cerkev potem še krasnejša od sedaj. Zato Vas pa povabimo, dragi Dolenjci, pridite pogledat ter se ob enem priporočite sv. Luciji, veliki pomočnici za oči. Zdravi, Dolenjci!

Iz Čateža ob Savi. V nedeljo, dne 11. julija je pristopilo 37 šolskih otrok k prvemu sv. obhajilu, 18 dečkov in 19 deklic. Ob šestih so med slovesnim zvo-

nenjem v izprevedu korakali iz župnišča v cerkev, in med sv. mašo so jim č. g. župnik podelili sv. obhajilo. Bilo je prav lepo in vspešno, samo slabo vreme je nagajalo našim malim. Ker je bil letos pouk v šoli jako nereden in se je šolsko leto že 28. jun. zaključilo, so gospod župnik imeli za prvobhajance v ponedeljek, sredo in v petek v cerkvi poseben pouk. V soboto pa so opravili sv. spoved. Gotovo so nedolžni otroci prosili ljubelega Jezusa, da bi že skoraj podelil tolikanj zaželjeni mir, in prosili nekateri za očeta, drugi za brata ali strica, da bi se srečno povrnili iz vojske.

Huda nevihta nas je obiskala v petek, 9. julija popoldne. Po Štajerskem (Sromlje, Artiče) je baje padala celo toča, pri nas pa je k sreči ni bilo. Poljsko delo je že večinoma vse postorjeno, čeprav je bilo pomanjkanje delavcev veliko. Strn je dobro uspela, kakor tudi seno. Sadja pa letos ne bo toliko kakor lani.

Belokranjski - vestnik. -

Iz Radovice. (Radi cenzure zakasnelo za prejšnjo številko. Ker smo o novi maši g. Kramariča že poročali, opustimo dotični odstavek. Ur.)

Dne 8. julija se je oglašil tu novi grškokatol. biskup dr. Dionizije Njaradi, ki sedaj obiskuje svoje župnije po Žumberku. Pripeljal se je iz sosednje župnije Radatović (Sv. Nedelje), kjer je izvršil vizitacijo in dne 7. julija tudi posvetil sina g. dekana Višoševiča, Fr. Ivana Giuro iz reda sv. Vasilije, v mašnika. Nad vse zanimivi obred je s pridigo vred trajal blizu 3 ure. Vršilo se je vse opravilo na prostem pred cerkvijo med obilno vdeležbo vernikov obojega obreda. Pomagal je g. oče kot arhidijakon, mati, bratje in sestre so odpevali. Ko je novoposvečenec ležal na tleh z razprostrtimi rokami in so se oglasili zvonovi ter mu odzvanjali, češ umrl je za ta svet, zablestele so se solze v očeh in čulo se je glasno ihtenje. Naslednjega dne bila je nova maša, pri kateri je govoril sam biskup, pa bil pričujoč tudi nek menih „otac Vasiljanac“, ki je pribežal iz Galicije iz samostana, kjer je nekaj časa bival kot gojenec in klerik tudi gospod novomašnik, Bogoslovje in modroslovje pa je slednji dovršil v Rimu. — Biskupa, ki se je omenjenega dne v spremstvu g. dekana pripeljal na Radovico, pozdravila sta pred cerkvijo domači župnik in župan Kramarič s svetovalcem Martinom Cesarjem in več drugega ljudstva. V cerkvi spregovori Presvetli nekoliko besedi ter priporoča v molitvi posebno bratovščini sv. Cirila in Metoda, ki šteje tu precej udov, sebe in vse unijate, da se preprečijo nakane sovražnikov, unijsko cerkev zatreči ali pa potegniti v razkol. — Po kratkem odmoru v župnišču se odpelje v sosedno župnijo Kašt na vizitacijo.

Dne 9. t. m. je v velikem naliyu treščilo tudi v hišo na Radovici št. 38., a brez posebne škode. Dekle, ki stanuje v tej hiši, se je trenotek prej odstranila, sicer bi bilo po njej. Treščilo je tudi v neko hišo v kaštanski župniji, a so ogenj kmalu pogasili. — Treska in hudega vremena ... — Letina sicer dobro kaže, žetev se je že pričela in bo do Jakoblja končana. Po trtjih je sicer lepo kazalo, a grozdje plésnivi, tudi peronospora se ga hudo prijemlje. Od nas opazujemo večkrat hudourje, ki po Belikrajini tu in tam pokončava polja in vinograde. Ni čuda, da vino v ceni raste do ene krone liter.

Iz Belekraine se nam poroča: Dne 15. julija okrog treh popoldne je plat zvona na Vinici naznanil požar. Gorelo je v Čakovcih poleg Kolpe. Štirim gospodarjem so pogorele hiše z vsem gospodarskim poslopjem. Da se ogenj ni bolj razširil, zahvaliti je požarno brambo na Vinici, ki je takoj prihitela in omejila ogenj na že goreča poslopja. Žal, da je le malo moških

doma, ker so skoro vsi na vojski, nekateri pa še v Ameriki. Enega pogorelih gospodarjev že več deset let ni bilo doma.

Velika svota denarja 154-0-21

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Pismo slovenskega vojaka.

Dragi oče! — Predno Vam nadalje pišem Vas srčno lepo pozdravim in Vam naznanim, da sem karto od 10. junija dobil in sem Vam že dvakrat pisal, da sva s Tonkom skupaj. Pa zdaj je v bolnišnici, pa pride kmalu nazaj. Včeraj smo bili prav veseli, ko smo mesto Lemberk dobili, vsi smo vpili „živijo“ in par salv smo izpustili. Rus tako beži, da je ves zmešan, mislim, da se ne bo dolgo upiral. In Taljana se ne bojte, dokler nas slovenskih fantov še kaj je. Ker se Rusa nismo bali, bomo Taljana v beg pognali. Osem mesecev sem že tukaj in sem zmiraj bolj korajžen. Sedaj pa poslušajte, kakšno pesem smo zložili kranjski fantje v Galiciji dne 22. junija v neki jami, ki smo jo skopali sami.

Nekaj novega se čuje,
Lah nam vojsko napov' duje.
On si misli, da nas malo
kranjskih fantov je ostalo.
Le potrpi ti Taljan,
ker goljfal te bo tvoj plan!

Čakaj Viktor Emanueli,
še lašje ti bodo osiveli!
Ako z nami češ se vojskovati,
moraš mal' bolj kšajst postati,
ker mi smo že izkušeni
mal' bolj kot ste polentariji.

Rus tudi se je opeharil,
da bi v Galiciji gospodaril.
Zdaj je prišla naša sila
Rusa v beg je zapodila.
Pober' od tod' se ti Moskal
če ne, ti bomo vse pobral!

Tu nabrali smo topove,
strojne puške in vozove,
trena bilo je veliko
in na tisoče vjetnikov;
zraven bli so generali,
tudi ti so se podali.

Zdaj pomisli Emanuele,
kako se z nami vojska pelje,
da te tvoj račun ne zmoti,
ker boš ležal tam v koti:
če si upaš nas napasti
in Primorje nam ukrasti!

Še s tabo star račun imamo,
dobro, zdaj ga poravnamo!
Da poplačaš nam dolgove,
predno boš napravil nove!
Zvedel boš, kaj zna Ilir,
Potlej boš pa dal nam mir!

To ne bo nam zadostvalo
tri dežele so premalo:
Benetke, Majland in Turin,
nismo zadovoljni z nim!
Iz Rima moraš se vmakniti
in tje dol' v Siciljo iti.

Vpričo Bog vas že kaznuje,
vas Taljane opominuje;
iz potresom vas je skušal,
da bi malo vas pobuljšal.
Ker pa le ne daste gmah,
zmagan, strt bo Lah v prah.

Končam to moje pisanje in Vas prosim, odpišite mi, če boste to pismo dobili. Vse skupaj lepo pozdravim in vse Selane. — Z Bogom! Na svidenje!

Jože Kafferle s Sela pri Mirni.

Doneski k vremenoslovju v Beli Krajini.

Kako je v zadnjih 27. letih delala toča škodo po Beli Krajini, vzlasti v adleški župniji.

J. Šušelj. (Nadaljevanje.)

L. 1905 6. aprila smo imeli pray nenavadno vreme. Bilo je prav vroče, vlekli je hud veter, za katerim je deževalo, potem padala solika in nazadnje toča, debela kakor lešniki, ki je tla pobelila. Tudi drugod po Kranjskem je padala pop. po nekaterih krajih toča. — 12. aprila je bilo dop. zopet nenavadno toplo in soparno. Okolu poludne pa se je začelo bliskati, grometi in deževati. Med dežjem pa je padala zopet solika in za njo toča, ki je vse pobelila na Bednju, Pribincih in Tribučah, na Hrvaškem pa na Hlapniku in nad Mrzljaki, kjer je bilo belo, kakor da je zapal sneg. — Zadnji teden septembra tega leta pa je bilo prav izredno vreme, o katerem sem zapisal v kroniko tole: V noči od 24. do

25. se je skoraj vso noč silno bliskalo, grmelo, treskalo in lilo. Ravno tako skoraj ves dan 25. septembra in zopet v noči od 26. do 27. do polnoči. Okolu polnoči pa je nastal silen vihar, ki je lomil in ruval drevesa. Na župni cerkvi je privzdignil nad uhodom na kor pločevino ali pleh v dolžini 9 metrov in v višini 8 metrov, in ga vrgel na drugo polovico strehe. Ob polu ene pa je začela padati silna toča med viharjem in dežjem. Bila je strašna noč, ko se je bliskalo, grmelo, treskalo, tulil vihar in razbijala toča. Mož, star 75 let, je trdil, da tako strašne noči še ni doživel v svojem življenju. Vsi ljudje so bili po koncu in so mislili, da bo sodnji dan. Toča je bila debelejša kakor orehi, skoraj kakor jaboljka, in je padala kakih 10 do 15 minut. Uničila je vse, kar je bilo še na polju in v vinogradih, proso, ajdo, deloma repo in zelje in grozdje, kar ga še ni bilo potrganega. Toče je bilo potem še po dnevu po dragah in pod kapom streh. Pobila je tudi veliko šip, v župnišču 15, v šoli 18, v kapeli v Adlešičah 4 idr. Vihar s točo je prišel od juga, od Vinice sem. Poznala se je škoda po toči najbolj v Selih, Purgi in Adlešičih, manj v Gorenjcih, Vrhovcih, Dolenjcih, Fučkovcih in na Bednju. Silno škodo je napravila posebno tudi še na Preložniku, kjer je uničila trem gospodarjem, ki še niso bili potrgali, vse grozdje. Tudi naliv je povzročil veliko škode, ker je odnesel zemljo po njivah in vinogradih, in trgal obrove. Isto noč je pobila na Vinici in posebno hudo na Bojancih, vso preloško župnijo in Marindol. Po toči so našli mrtvih tudi več zajcev, tic, veveric in mišev. V Pavnovičih prelaške župnije je zrušil vihar tudi eno hišo. Vihar s točo je prišel, kakor so pravili, od Reke ali Kleka sem in je toča tudi po Hrvaškem

ok. Vrbovskega naredila silno škodo, potem pa še proti Novemu gradu in Draganiču, ravno tako v kuniški in priliški župniji. V noči od 27. do 28. pa je zopet grmelo, se bliskalo, treskalo in hudo lilo. Pa tudi drugod je bila toča celo v oktobru n. pr. v noči od 5. do 6. v Zagorju ob Savi, 6. zjutraj pa je padala debela kakor jajca pod Gorjanci v stopiški župniji, posebno ok. Sv. Jošta.

(Konec prihodnjič.)

Listnica uredništva:

Popravek. Neljuba pomota se nam je vrnila pri „Listku“, v 16. številki „Dol. Novic“, ko smo na koncu nekega stavka natisnili vprašaj (?), dočim bi morali natisniti klicaj (!). Dotični stavek se mora glasiti: „Na severu izteza svoje roke Rus po slovanski zemlji gališki in naši hrabri branilci ga odganjajo in preganjajo in z Božjo pomočjo izvojujejo čudovite zmage!“

41

Zahvala.

Za vse ljubezne dokaze sočutja in blagodejne tolažbe povodom hude boleznin in prerane smrti naše iskreno ljubljene soproge in nepozabne najboljše mamice, gospe

Neže Globelnik

roj. Vertačnik

kakor tudi za obilo spremstvo pokojne k zadnjemu počitku, izrekamo vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancom svojo najtoplejšo zahvalo.

Osobito se še zahvaljujemo za naši pokojnici izkazano zadnjo čast preč. duhovščini, velecenjenim gospodom in gospem iz mesta in okolice ter sploh vsem udeležencem pogreba. Vsakemu posebej in vsem skupaj: Bog plačaj tisočkrat!

V Bršljinu, 19. julija 1915.

Žalujoči ostali.

Županstvo občine Šmihel-Stopiče javlja, da je njegov marljivi in mnogozaslužni 14 letni občinski odbornik in svetovalc, načelnik „Gospodarskega odbora“ v Kandiji, član „Zdravstvenega zastopa“ za novomeško zdravstveno okrožje, gospod

Janez Kušljan

posestnik in gostilničar

v sredo, 21. julija, ob 2. uri popoldne, 75 let star, mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb neumorno delavnega pokojnika je danes v petek, 23. julija, ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti št. 5 v Kandiji na šmihelsko pokopališče.

Blagemu, neumorno delavnemu rajniku ohranimo trajni spomin!

Kandija, 23. julija 1915.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 % 1-0-17

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.